

Lyčių lygybė – būtina sąlyga regionų plėtrai

KĄ SĄLYGOJA LYČIŲ LYGYBĖ?

MOTERYS IR VYRAI TURI BŪTI LYGŪS:

- Sprendimų priėmimo srityje, nes moterų ir vyrų patirtis, interesai ir poreikiai skirtingi. Todėl labai svarbu, kad jų dalyvavimas politikoje būtų kiek įmanoma tolygesnis, jų požiūriai ir poreikiai atspindėtų ir būtų pripažįstami visose politikos srityse ir visuose sprendimų priėmimo lygiuose. Vyrų ir moterų lygybė politikoje – tai būtina sąlyga siekiant priimti kompetentingus, novatoriškus, veiksmingus ir racionalius sprendimus.
- Darbo rinkoje, nes ekonominė gerovė ir nepriklausomybė yra neatskiriama asmeninės laisvės dalis, sudaro galimybes savarankiškai išlaikyti šeimą ir lemia asmens visuomeninį statusą. Lyčių lygybė

yra tiesiogiai susijusi su piliečių gyvenimo kokybe, darbo našumu, profesiniu pasitenkinimu ir sėkmingu žmoniškųjų išteklių valdymu.

- Namų ruošoje, nes ekonominis moterų ir vyrų įnašas į visuomenės gerovę yra vienodai svarbus. Todėl vietos institucijos privalo užtikrinti socialinių paslaugų sistemos funkcionavimą bei lengvą tų paslaugų prieinamumą tiek vyrams, tiek moterims. Taip pat būtina įgyvendinti šeimos ir profesinio gyvenimo suderinamumo principą, leidžiantį vyrams ir moterims vienodai rūpintis savo šeima ir tuo pačiu abiem aktyviai dalyvauti darbo rinkoje.
- Apsaugoje nuo smurto dėl lyties, nes smurtas yra

pats šturkščiausias žmogaus teisių pažeidimas ir negali būti toleruojamas jokio asmens atžvilgiu. Tai susiję su teigiamu savęs vertinimu, kuris didžiąja dalimi lemia ir visuomeninę asmens sėkmę. Todėl labai svarbu užtikrinti viešąją tvarką ir pažaboti smurtą šeimoje, kuris negali būti vertinamas tik kaip bendravimo kultūros stygius.

- Apsaugoje nuo diskriminacijos, nes Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas draudžia tiesioginę ir netiesioginę asmens diskriminaciją dėl lyties darbo santykiuose, mokslo ir švietimo srityje, prekyboje, paslaugų srityje ir reklamoje. Vietos institucijos turi teikti moterims ir vyrams

reguliarią informaciją apie įstatymų jiems suteiktas teises, galimas diskriminacijos apraiškas bei pagalbą jų atveju.

- Atsikratant stereotipų, nes pasenęs požiūris į tai, kas yra vyriška ir kas moteriška, sudaro skirtingas galimybes moterims ir vyrams dalyvauti visuomenės gyvenime, įgyvendinti savo svajones, gebėjimus, siekius, naudotis turimomis teisėmis. Todėl vietos valdžios institucijos turi skatinti pozityvias priemones, padedančias atsikratyti pasenusių nuostatų apie lyčių vaidmenis visuomenėje. Žinių skleidimas lyčių lygybės klausimais turi tapti savivaldybių politikos prioritetu.

SAVIVALDYBIŲ VAIDMUO FORMUOJANT LYČIŲ LYGYBĖS POLITIKĄ

Lyčių lygybės politika įpareigoja savivaldybes skatinti lygybę tarp vyrų ir moterų. To ji turi siekti vykdydama savo funkcijas kaip:

- valdžios institucija,
- darbdavys,
- paslaugų teikėjas,
- partneris ir žinių skleidėjas.

Konkrečios priemonės, kurių privalo imtis savivaldybė:

- atlikti moterų ir vyrų padėties tyrimus – lyčių lygybės principo įgyvendinimas pirmiausia prasideda nuo kasdienės vyrų ir moterų padėties analizės. Darbo rinkoje vyrai vis dar vertinami labiau negu moterys, todėl būtina iširti konkrečias vyrų ir moterų darbo sąlygas, jų pareigas,

- skiriamas lėšas, politinių sprendimų reikšmę; laikytis nediskriminavimo nuostatų darbo srityje – savivaldybė kaip darbdavys turėtų užtikrinti, kad moterų ir vyrų tarnybinė veikla būtų vienodai ir objektyviai vertinama, todėl turėtų siekti sumažinti užmokesčio skirtumus ir sudaryti vienodas darbo sąlygas;
- veiksmingai ir nuolat informuoti moteris ir vyrus apie jų turimas teises – tinkamai išdėstyti darbuotojams Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo nuostatas ir galimybę pateikti skundą dėl diskriminacijos darbe;
- teikti paramą asmenims, patyrusiems diskriminaciją dėl lyties.
- Politikos ir darbo administravimo 3R metodu iširti esamą lyčių lygybės padėtį, įvertinti turimų išteklių panaudojimą bei parengti praktinių veiksmų planą.

3R metodo tikslas – iširti moterų ir vyrų diskriminacijos priežastis konkrečioje gyvenimo srityje ir paskatinti bendruomenės diskusijas apie lyčių lygybę, remiantis tyrimo metu gautais rezultatais apie moterų ir vyrų atliekamus darbus, dalyvavimą priimančias sprendimus, savivaldybės ar bendruomenės lygmeniu priimtų sprendimų poveikį bei padėtį visuomenėje.

3 R raidės – tai raktiniai žodžiai, apibrėžiantys analizės kryptis:

R1 – ATSTOVAVIMAS (REPREZENTACIJA) –

paskaičiuoti, kiek vyrų ir moterų tiriamoje srityje dalyvauja priimančias ir vykdančias sprendimus, nes skaičiai akivaizdžiausiai atskleidžia lyčių pasiskirstymo tolygumą.

R2 – IŠTEKLIAI (RESURSAI) –

surinkti duomenis apie išteklių pasiskirstymą tarp vyrų ir moterų.

R3 – ESAMA (REALI) PADĖTIS –

atlikti kokybinę R1 ir R2 analizę ir parodyti, kaip konkrečius veiksmus lemia su asmenų lytimi susijusios normos ir vertybės.

PROJEKTO TRUKMĖ:

2006 metų spalį – 2007 metų gruodį.
Projektas remiamas ir įgyvendinamas pagal Europos Bendrijos lyčių lygybės pagrindų strategijos (2001–2005) programą.

VEIKLOS ETAPAI:

- Pasirinktų savivaldybių darbuotojų mokymas pagal 3R metodą, padedantį lyčių lygybės aspektu įvertinti esamą padėtį, paskirstyti išteklius ir numatyti veiksmų planus esamai padėčiai pakeisti.
- Mokomasis-pažintinis savivaldybių darbuotojų vizitas į Švedijos savivaldybes.
- Projekte dalyvaujančių savivaldybių darbuotojų atliekami mažos apimties 3R tyrimai, analizuojantys moterų ir vyrų padėtį konkrečios savivaldybės kasdieniame darbe.
- Patirties sklaidos seminarai ir apvaliojo stalo diskusijos projekte tiesiogiai nedalyvaujančiose savivaldybėse.
- Tarptautinė konferencija Vilniuje 2007 m. lapkričio mėn.

PROJEKTO TIKSLAI:

- ugdyti ir tobulinti savivaldybių tarnautojų igūdžius lyčių lygybės klausimais;
- padidinti savivaldybių politikos dėmesį lyčių lygybės klausimams;
- skatinti diskusijas dėl lyčių lygybės politikos būtinumo Lietuvos, Bulgarijos ir Estijos vietinės valdžios institucijose;
- parengti rekomendacijas, padėsiančias vietinei valdžiai formuoti ir įgyvendinti efektyvią lyčių lygybės politiką.

PROJEKTO DALYVIAI:

Lietuvoje:

Širvintų rajono savivaldybė:

www.sirvintos.lt

Ukmergės rajono savivaldybė:

www.ukmerge.lt

Šiaulių miesto savivaldybė:

www.siauliai.lt

Bulgarijoje:

Sofijos savivaldybė:

www.sofia.bg

Veliko Turnovo savivaldybė:

www.veliko-turnovo.bg

Plovdivo savivaldybė:

www.plovdiv.bg

Estijoje:

Kuressaare savivaldybė:

www.kuressaare.ee

Narvos savivaldybė:

www.narva.ee

PROJEKTO KOORDINATORIUS

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
Šeimyniškių 1A, 09312 Vilnius
www.lygybe.lt

DAUGIAU INFORMACIJOS APIE PROJEKTĄ TEIKIA

Lietuvoje:

Indrė Mackevičiūtė –

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, inmack@lrs.lt

Virginija Aleksejūnė –

Lygių galimybių plėtros centras, virginija@gap.lt

Bulgarijoje:

Magdalena Delinesheva –

Moterų studijų ir politikos centras, cwsp@cwsp.bg

Estijoje:

Margit Sarv –

Lyčių lygybės komisaro biuras, margit.sarv@svv.ee

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba yra savarankiška institucija, atskaitinga Lietuvos Respublikos Seimui, kuris 1998 metų gruodžio 1 dieną priėmė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymą, įsigaliojusį 1999 metų balandžio 1 dieną. Pagal šį įstatymą į Kontrolieriaus tarnybą gali kreiptis vyrai ir moterys, patyrę seksualinę priekabiavimą arba diskriminaciją dėl savo lyties darbo, švietimo, prekių ir paslaugų teikimo sferose. Nuo 2005 metų sausio 1 dienos Kontrolieriaus tarnyba tiria skundus asmenų, patyrusių diskriminaciją ar priekabiavimą dėl amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, rasės ir etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų darbe, švietimo įstaigoje ar paslaugų sferoje.

PROJEKTO PARTNERIAI LIETUVOJE

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

A. Vivulskio g. 11, 03610 Vilnius

www.socmin.lt

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra atsakinga už nediskriminavimą socialinės politikos srityje. Lygių galimybių ir socialinės integracijos departamentas koordinuoja moterų ir vyrų lygių galimybių politikos įgyvendinimą visose veiklos srityse bei analizuoja įvairių gyventojų grupių diskriminacijos darbo rinkoje ir socialinės apsaugos srityje paplitimą, priežastis ir pasekmes, numato priemones jai panaikinti.

Lygių galimybių plėtros centras

Raugyklos g. 15–201, 01141 Vilnius

www.gap.lt

Lygių galimybių plėtros centras yra 2003 metais įkurta viešoji įstaiga, iš dalies tęsianti Atviros Lietuvos fondo Moterų programos (1997–2002) veiklą, rengianti ir įgyvendinanti su lygių galimybių plėtra susijusius projektus, koordinuojanti jų veiklą ir bendradarbiaujanti su valstybinėmis, visuomeninėmis, nevyriausybinėmis institucijomis bei organizacijomis nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu. Vienas pagrindinių Centro tikslų – plėtoti ir populiarinti lygių galimybių idėjas, keisti stereotipinius moterų bei vyrų, amžiaus grupių, tautinių, etninių, seksualinių mažumų, neįgalųjų ir kitų atskirties grupių įvaizdį visuomenėje.

Šiaulių miesto savivaldybė

Vasario 16 g. 62, 76295 Šiauliai

www.siauliai.lt

Nuo 2003 metų Šiaulių savivaldybė aktyviai dalyvauja įgyvendinant lyčių lygybės projektus „Demokratijos stiprinimas tobulinant sprendimų priėmimą vietos

savivaldose lyčių balanso pagrindu“ ir turi pakankamai patirties bei kompetencijos įtvirtinti lygių galimybių principą priimant politinius sprendimus bei įgyvendinant kasdienės institucijos veiklas.

TARPTAUTINIAI PROJEKTO PARTNERIAI

BULGARIJOJE

Moterų studijų ir politikos centras

6 Triadista str., Floor 1, Office 101,

Sofia 1000, Bulgaria

www.cwsp.bg

Pagrindinis Moterų studijų ir politikos centro veiklos tikslas – palaikyti moterų judėjimą ir veiklą Bulgarijoje, ginti moterų teises, skatinti moterų aktyvumą. Bendradarbiaudamas su nevyriausybinėmis organizacijomis Centras įgyvendina moterų integravimo į darbo rinką, kovos su smurtu prieš moteris, moterų dalyvavimo socialinėje ir politinėje srityje bei reprodukcinės sveikatos projektus, rengia įvairius mokymus tikslinėms grupėms.

ESTIJOJE

Lyčių lygybės komisaro biuras

Gonsiori 29, 15027 Tallinn, Estonia

Lyčių lygybės komisaras yra nepriklausomas ir bešališkas ekspertas, atsakingas už Lyčių lygybės įstatymo įgyvendinimą ir jo laikymąsi. Komisaro biuras tiria įvairaus pobūdžio diskriminacinius prašymus ir bylas, teikia rekomendacijas ir pasiūlymus Vyriausybei dėl lyčių politikos įgyvendinimo, informuoja valstybės institucijas apie Lyčių lygybės įstatymo pataisus bei įvairiomis priemonėmis skatina lyčių lygybę.

Lyčių lygybė būtina sąlyga regionų plėtrai